

De EU-burger in de euregio: politiek actief, zonder stem

Verslag debat: De EU-burger in de euregio: politiek actief, zonder stem, zaterdag 19 maart 2022 in Maastricht

Aanleiding

Het Europees Parlement Liaisonbureau in Nederland en de Stichting Geen Grens organiseerden d.d. 19 maart 2022 een interactief debat omtrent het Europees burgerschap en kiesrecht. Dit debat was een onderdeel van de Conferentie over de Toekomst van Europa waar EU-burgers hun ideeën kunnen delen over verschillende thema's. Ruim vijftig burgers hebben actief bijgedragen aan de debatten, die gevoerd werden in de Nederlandse taal. Overigens waren er ook veel burgers uit de Euregio aanwezig. Van de bijeenkomst is tevens een videoverslag gemaakt door RTV Maastricht.

Het Europees burgerschap, waarbij alle Europese burgers het recht kregen om in de hele Unie vrij te reizen, te werken en te verblijven, bestaat al dertig jaar, sinds het Verdrag van Maastricht van 1992. Bovendien beschikken EU-burgers over kiesrecht bij verkiezingen voor gemeenteraden en voor het Europees Parlement in het EU-land waar men woont, ook al is dit niet het land van de eigen nationaliteit. Veelal zijn hier geen voorwaarden aan verbonden.

Maar het Europees burgerschap is nog niet af. Intussen zijn talrijke Europese burgers gaan wonen en werken in een ander EU-land, ook in Nederland en in de omringende Euregio. Zij nemen actief deel aan onze maatschappij, maar beschikken over een beperkt kiesrecht. Wordt het tijd dat EU-burgers die wonen en werken in een ander EU-land een volledig kiesrecht krijgen? Mist er een dimensie aan het Europese burgerschap?

Het programma

Het debat werd geopend door een welkomstwoord van Stichting Geen Grens en het Liaisonbureau van het Europees Parlement in Nederland, gevolgd door een toespraak omtrent de Conferentie over de Toekomst van Europa door Europarlementariër Vera Tax. Daarna volgde een lezing van Prof. Jan Willem Sap, Open Universiteit en Vrije Universiteit Amsterdam, over het Europees burgerschap en een bijdrage van Prof. Maarten Vink, Universiteit Maastricht en European University Institute in Florence. Daarna werd er in kleine groepjes aan ronde tafels gediscussieerd over het thema aan de hand van twee stellingen, te weten:

Wat is belangrijker: ingezetene zijn of staatsburgerschap?

Een ingezetene betaalt belasting in zijn of haar woonland en maakt gebruik van de in dat land beschikbare faciliteiten, maar is echter uitgesloten van het politieke recht om regionaal en nationaal in het land van verblijf te mogen stemmen.

Dienen landen in de EU, in het bijzonder NL, geen (1), op een directe wijze (2) of op een indirecte wijze (3) kiesrecht aan ingezetene EU-burgers toe te kennen?

'Geen' betekent dat de situatie moet blijven zoals die is (geen kiesrecht), 'direct' dat het kiesrecht (eventueel onder bepaalde voorwaarden) wordt toegekend, en 'indirect' dat dit alleen maar kan via naturalisatie, maar dan wel met behoud van de oorspronkelijke nationaliteit.

De resultaten

Stelling 1: Wat is belangrijker: ingezetene zijn of staatsburger?

Argumenten voor het behoud van de status als ingezetene:

1. Als ingezetene met het staatsburgerschap van een andere EU-lidstaat word ik toch voor al voor 99% gelijk behandeld door lidstaat waar ik verblijf. Zeer zeker na 5 jaar.
2. Als ingezetene met het staatsburgerschap van een andere EU-lidstaat kan ik altijd zonder voorwaarden terugkeren naar de lidstaat, waarvan ik het staatsburgerschap heb.
3. Als ingezetene met het staatsburgerschap van een andere EU-lidstaat hecht ik aan het staatsburgerschap van die lidstaat omdat die gekoppeld is aan mijn identiteit.
4. Als ingezetene met het staatsburgerschap van een andere EU-lidstaat is het nogal duur om de staatsburger te worden in het land van wonen. Het enige voordeel is kiesrecht voor het provinciaal en nationaal parlement.
5. Als ingezetene met het staatsburgerschap van een andere EU-lidstaat behoud ik het kiesrecht in land van herkomst, waar ik ook verblijf in de EU.
6. Als ingezetene met het staatsburgerschap van een andere EU-lidstaat raak ik het staatsburgerschap van die EU-lidstaat kwijt, omdat Nederland in een groot aantal situaties dubbel staatsburgerschap niet toestaat.

Argumenten voor het aanvragen van staatsburgerschap van de lidstaat alwaar ik woon:

1. Het staatsburgerschap van de lidstaat alwaar ik woon, levert mij volledig kiesrecht op in die lidstaat. Ook kan ik alle overheidsfuncties uitoefenen. Dit weegt op tegen verlies van kiesrecht in lidstaat, waarvan ik het staatsburgerschap heb moeten inleveren.

Stelling 2: Dienen landen in de EU, in het bijzonder Nederland, geen (1), op een directe wijze (2) of op een indirecte wijze (3) kiesrecht aan ingezetene EU-burgers toe te kennen?

Argumenten voor het behoud van de status quo:

1. De voordelen zijn even groot als nadelen. Ik zal te zijner tijd naar een andere EU-lidstaat en/of naar land van herkomst verhuizen.
2. Bij eventuele dubbel staatsburgerschap zou men niet voor twee keer voor een nationaal parlement mogen kiezen. Waarom heeft iemand die twee nationaliteiten heeft een dubbel democratisch recht ten opzichte van iemand die maar één nationaliteit heeft?

Argumenten voor directe toekenning kiesrecht:

1. Ik krijg onmiddellijk kiesrecht voor gemeenteraadsverkiezingen, waarom niet ook voor alle regionale en nationale parlementen. Ik wil invloed hebben op beleid van de lidstaat waar ik woon en belasting betaal.

Argumenten voor indirecte toekenning kiesrecht:

1. Het zou mooi zijn als ik de nationaliteit van het land van herkomst mocht behouden en land van duurzaam verblijf na 3/5 jaar kon krijgen.

Aansluitend **een nieuw idee** op basis van de gevoerde discussie: alle kinderen geboren vanaf 2030 krijgen allen de EU-nationaliteit en dus alle politieke en sociale rechten van het woonland. De huidige regels in de socialezekerheidsverordening en verblijfsrichtlijn ter voorkoming van sociaal toerisme kunnen gehandhaafd worden.

Tenslotte formuleerde de bijeenkomst de volgende aanbeveling:

'Een aanbeveling na het debat van deze dag in Maastricht is dat wij van mening zijn dat EU-burgers, waar ze zich ook bevinden in de Unie, ook moeten kunnen stemmen voor de nationale parlementen, omdat nationale wetgeving een groot effect heeft op het dagelijkse leven van die EU-burgers'

De organisatie voegt hieraan toe, dat dezelfde redenering geldt voor het verlenen van stemrecht aan EU-ingezetenen op regionaal/provinciaal niveau.